

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia siten, että työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa jäseniä ja sitä kautta muutoksenhakuasioita käsitteleviä jaostoja olisi nykyistä vähemmän. Lautakunnan asiamäärä on vähentynyt ja työskentely tehostuisi, kun jäseniä olisi vähemmän.

Lautakunta asetetaan seuraavalle toimikaudelle vuoden 2017 alusta lukien ja täten lain tulisi tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	3
2 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	4
3 ESITYKSEN VALMISTELU.....	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	5
1.1 Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta.....	5
2 VOIMAANTULO.....	5
LAKIEHDOTUS.....	6
työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta....	6
LIITE.....	8
RINNAKKAISTEKSTI.....	8
työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta....	8

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta (muutoksenhakulautakunta) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena työeläketurvaa koskevilla asioilla. Muutoksenhakulautakunnan tehtävistä, jäsenistä ja asioiden käsittelystä muutoksenhakulautakunnassa säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetulla lailla (677/2005).

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön esityksestä päätoimisen puheenjohtajan toistaiseksi sekä määrää sivutoimiset varapuheenjohtajat ja muut jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Muutoksenhakulautakunnan nykyinen toimikausi päättyy vuoden 2016 lopussa.

Käytännössä muutoksenhakulautakunta toimii jakautuneena jaostoihin, joita on nykyisin kuusi. Näistä kuudesta jaostosta neljä ratkaisee pääasiassa yksityisten alojen eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita ja yksi valtion ja yksi kuntien eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita. Jaostoon kuuluu puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, työeläkeasioihin perehtynyt ja tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut tai muu työeläkevakuutukseen erityisesti perehtynyt jäsen, lääkärijäsen sekä kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä. Yksityisten alojen eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita ratkaiseviin jaostoihin kuuluu jokaiseen lisäksi joko maatalousyrittäjätöimintaan tai yrittäjätöimintaan perehtynyt jäsen.

Vuoden 2011 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen (1318/2010) johdosta jaostoissa voidaan käsitellä entistä monipuolisemmin eri eläkelajeihin liittyviä asioita. Jaoston päätösvaltaisuuden edellytykset ovat samanlaiset sekä yksityisen että julkisen alan eläkeasiaa ratkaistaessa, joten esimerkiksi julkisten alojen eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita ratkaiseva jaosto voi nykyisin ratkaista myös yksityisten alojen eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita. Näin työ jaostojen välillä voidaan jakaa entistä tasaisemmin. Lakiin lisättiin myös mahdollisuus vähentää jaoston määrää viiteen niin, että julkisen alan eläkeasioita käsitteleviä jaostoja olisi kaksi ja yksityisten alojen eläkeasioita käsitteleviä jaostoja kolme.

Lautakunnan asiamäärät ovat olleet pitempiaaikaisessa laskussa. Reilusti yli 6000 saapuneesta asiasta vuodessa on tultu alle 5 400 asiaan ja samaan suuruusluokkaan päädytään myös vuonna 2016. Vuonna 2015 muutoksenhakulautakunnan ratkaisemista asioista pääosa, 64,9 prosenttia, koski työntekijän eläkelain (395/2006) mukaisia asioita. Ratkaisuista 17,0 prosenttia koski kunnallista eläkelakia (549/2003) ja 4,0 prosenttia valtion eläkelakia (1295/2006). Maatalousyrittäjien eläkelakia koskevia ratkaisuja oli 5,0 prosenttia kaikista ratkaistuista asioista ja yrittäjän eläkelakia (1272/2006) koskevia asioita 8,5 prosenttia. Lisäksi oli 0,6 prosenttia muita lakeja koskevia ratkaisuja. Työmäärän vähentyminen on kohdistunut erityisesti jaostoihin, jotka käsittelevät pääasiassa julkisten alojen eläkejärjestelmiin kuuluvia asioita.

Ottaen huomioon valitusten määrissä tapahtuneen kehityksen, muutoksenhakulautakunnan nykyisen työmäärän sekä mahdollisuuden jakaa eri eläkelajeja koskevia asioita eri jaostoihin, muutoksenhakulautakunta pystyisi nykyistä pienemmällä kokoonpanolla toimimaan yhtä tehokkaasti kuin nykyisin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia muutettaisiin siten, että jäsenten määrää olisi mahdollista vähentää nykyisestä ja jaostot voitaisiin asettaa asioiden laadun mukaan oikeassa suhteessa. Muutoksenhakulautakunnassa tulisi olla jäseniä ja varapuheenjohtajia vähintään neljää jaostoa varten. Siksi ehdotetaan, että lakia muutetaan tällä tavoin.

HE 230/2016 vp

Lain sanamuoto mahdollistaa sen, että tarvittaessa valtioneuvosto voisi sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä määrätä muutoksenhakulautakuntaan myös enemmän jäseniä. Jaostojen määrää onkin tarkoitus vähentää vuoden 2017 alusta lukien viiteen ja määrätä jäseniä tätä vastaava määrä. Jatkossa harkittaisiin tarvitaanko tätäkään määrää ja siirrytään tarvittaessa neljän jaoston käyttöön.

2 Esityksen vaikutukset

Tämä esitys mahdollistaa lautakunnan jaostojen määrän vähentämisen ja tehostaa siten lautakunnan työskentelyä. Mainittavia muita vaikutuksia esityksellä ei ole.

3 Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaa ja työmarkkinoiden keskusjärjestöjä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

2 §. *Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se mahdollistaisi jaostojen lukumäärän pudottamisen neljään. Nykyisen säännöksen mukaan jaostoja on oltava vähintään 5. Tällä hetkellä jaostoja on kuusi. Jaostojen lukumäärää on tarve vähentää, koska valitusten määrä on jo pidempään ollut laskussa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lautakunnan sivutoimisten jäsenten, lääkärjäsenten lukumäärän vähentämistä samassa suhteessa kuin jaostojen enimmäislukumäärä aiotaan vähentää. Sivutoimisten jäsenten kokonaismäärä vähenisi vähintään 22:stä vähintään 18:a. Lääkärijäsenten ja työeläkeasioihin perehtyneiden jäsenten määrä vähenisi vähintään viidestä vähintään neljään ja työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevien jäsenten määrä vähintään kymmenestä vähintään kahdeksaan.

3 §. *Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin jaostomäärän vähenemisestä johtuen. Tällä hetkellä työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä sekä työnantaja- että työntekijäyhdistysten ehdotuksesta määrätään vähintään kolme sellaista, jotka ovat perehtyneet yksityisten alojen työeläkejärjestelmään, vähintään yksi valtion eläkejärjestelmään perehtynyt ja vähintään yksi kunnalliseen eläkejärjestelmään perehtynyt. Nyt ehdotetaan, että yksityisten alojen eläkejärjestelmään perehtyneitä määrätään yhtä paljon kuin nykyään ja tämän lisäksi vähintään yksi, joka on perehtynyt julkisten alojen eläkejärjestelmään. Viimeksi mainittu kattaisi sekä valtion että kunnallisen sekä muut julkiset eläkejärjestelmät. Käsiteltäviä asioita on vähentynyt erityisesti julkisen alan jaostoista. Vuonna 2015 lautakunta antoi 1288 julkisen alan eläkejärjestelmää koskevaa ratkaisua. Tämä oli 22,5 prosenttia kaikista ratkaisuista. Siten asiamäärän perusteella yksi jaosto on riittävä käsittelemään julkisten eläkejärjestelmien valitukset. Lisäksi vuoden 2017 alussa tulee voimaan julkisten alojen eläkelaki (81/2016), jossa säädetään kaikkien julkisella sektorilla työskentelevien eläketurvasta.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Tämä johtuu siitä, että uusi lautakunta on asetettava tästä ajankohdasta lukien. Koska lautakunta on asetettava jo ennen kuin se aloittaa toimintansa, ehdotetaan voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäväksi siitä, että uutta lautakuntaa asetettaessa noudatetaan jo tämän lain säännöksiä

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 2 §:n 1 ja 2 momentti, sekä 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1333/2011, seuraavasti:

2 §

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuissa sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

- 1) neljä lääkärijäsentä;
- 2) neljä jäsentä, jotka ovat työeläkeasioihin perehtyneitä ja joilla on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tai jotka ovat muuten työeläkevakuutukseen erityisesti perehtyneitä;
- 3) kahdeksan työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

---

3 §

Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen

Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on määrättävä työntekijäyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään ja vähintään yksi julkisten alojen eläkejärjestelmään. Lisäksi puolet työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä on määrättävä työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään ja vähintään yksi julkisten alojen eläkejärjestelmään.

HE 230/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____ .
Asettaessa lautakuntaa toimikaudelle, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2017, noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 2 §:n 1 ja 2 momentti, sekä 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1333/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään neljä sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo lain tulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuisissa sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 22 muuta sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

- 1) viisi lääkärijäsentä;
- 2) viisi jäsentä, jotka ovat työeläkeasioihin perehtyneitä ja joilla on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tai jotka ovat muuten työeläkevaikutukseen erityisesti perehtyneitä;

Ehdotus

2 §

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo lain tulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuisissa sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

- 1) neljä lääkärijäsentä;
- 2) neljä jäsentä, jotka ovat työeläkeasioihin perehtyneitä ja joilla on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tai jotka ovat muuten työeläkevaikutukseen erityisesti perehtyneitä;

HE 230/2016 vp

Voimassa oleva laki

- 3) kymmenen työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

3 §

Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen

Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on määrättävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään, yksi kuntien eläkejärjestelmään ja yksi valtion eläkejärjestelmään. Lisäksi puolet työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä on määrättävä työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään, yksi kuntien eläkejärjestelmään ja yksi valtion eläkejärjestelmään.

Ehdotus

- 3) *kahdeksan* työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

3 §

Puheenjohtajien ja jäsenten nimittäminen

Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on määrättävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään *ja vähintään yksi julkisten alojen* eläkejärjestelmään. Lisäksi puolet työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä on määrättävä työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta siten, että vähintään kolme on perehtynyt yksityisten alojen eläkejärjestelmään *ja vähintään yksi julkisten alojen* eläkejärjestelmään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Asetettaessa lautakuntaa toimikaudelle, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2017, noudatetaan tämän lain säännöksiä.